

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Summæ Theologicæ Scholasticæ Et Moralis

In Quatuor Partes Distributæ

In qua de Incarnatione Verbi & Mysteriis vitæ Christi, nec non de
Sacramentis in genere & singulis in specie succinctè & dilucidè tractatur

Herincx, Wilhelm

Antverpiæ, 1675

Quæstio I. Quid sit Sacrificium.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72963](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72963)

species vini gratiam, uti aliàs species panis primo loco sumi solitæ.

Quod verò *Salmeron Tom. 9. in Evang. tract. 36.* non prout à fine scripsit, sumentium unicam speciem dari statim totum effectum, sumentium autem duplicem dari medietatem effectus in sumptione primæ, & alteram medietatem in sumptione secundæ speciei; hoc, inquam, sine fundamento excogitatum est ad evadendam difficultatem. Sacramentum namque instar causæ naturalis statim operatur in subiecto disposito cum effectum; qui non debet suspendi ex intentione sacerdotis de sumptione secundæ speciei. Et sanè durum est, sacerdotem sacrificantem accipere tantum ex eodem cibo medietatem effectus, quem recipit alter de manu ejus communicans, ob hoc solum quia accepturus est calicem. Deinde quid si casu postea non sumat: an propter intentionem sumendi calicem tantum habebit medietatem? quod certe non pium aut æquum. An fortè accipiet totum à Deo futuroràm præcio? qui tamen in largitione ejusmodi effectuum non solet futura aspiciere, sed præsentem causæ applicationem. Denique si quis plures hostias sumeret, utique in sumptione primæ reciperet totam gratiam: ergo similiter et si sumat species diversæ rationis, supposito quòd ambæ non dent majorem. Ob hæc aut similia optabat *Dicasillo disp. 10. dub. 10. n.*

217. istam doctrinam à tali viro non fuisse traditam.

Et dictis etiam refutata manet Opinio *Bellarmini l. 4. de Eucharist. cap. 23. ad 4.* dicentis gratiam non conferri, nisi quando sumitur secunda species, scilicet vini.

Denique *Dicasillo dub. cit.* docens alioquin in sumptione duplicis speciei majorem conferri gratiam, conatur probare discursu, quem tamen fatetur non convincere, quòd si utraque species sumeretur simul, v. g. ab infante, uti à sacerdote sumente species vini cum particula hostiæ, non major daretur gratia, quàm per unam speciem; eò quòd tunc censeatur unica refectio. Sed parum cohærenter: nam simili ratione censeari potest moraliter una refectio, dum more consueto successivè sumitur utraque species. Deinde utraque eundem sumitur secundum propriam cui libet rationem, cibi nimirum vel potus. Nec repugnat aliquem simul bibere & manducare, seu simul sumere cibum & potum. Denique alioquin consequenter sacerdos non reciperet majorem gratiam, quàm laicus communicans sub unica specie, si tota hostia casu incidisset in calicem, adeòque juxta regulas Missalis simul cum sanguine fumeretur: quod putem non facile ab aliquo admittendum, qui aliàs sentiret in sumptione duplicis speciei majorem conferri gratiam; prout sentit *Dicasillo.*

30. *Examinatur doctrina Dicastillo putantis, quòd species ambæ simul sumpta unicam, successivè sumpta duplicem conferant gratiam.*

DISPUTATIO OCTAVA.

De Sacrificio Missæ.

QUESTIO I.

Quid sit Sacrificium.

SACRIFICIUM in Scriptura sumitur dupliciter. Primò latè pro quolibet opere bono; ut *Psal. 4. Sacrificate sacrificium justitiæ. 1. Petri 2. Ipsi tamquam lapides vivi superadificamini, domus spiritalis, sacerdotium sanctum, offerre spirituales hostias.* Et alibi sæpè. Sic etiam *Augustinus 10. De civit. cap. 6.* ait: *Sacrificium verum est omne opus bonum, quod agitur, ut sancta societate inhereamus Deo.* Secundò sumitur strictè & propriè pro certo actu religionis specialiter exhibito in honorem Dei. Quo modo plerumque usurpatur in Scriptura, atque etiam apud profanos scriptores, præsertim quando ponitur absque addito. Dum autem generaliter seu impropriè sumitur, ordinariè exprimitur cum addita particula denotante impropriè, v. g. *Sacrificium justitiæ, Sacrificium laudis, vituli labiorum &c.*

Porro Hæretici, ut facilius rationem Sacrificii à Missa tollant, nullam agnoscunt rationem Sacrificii magis propriam, quàm quâ quodlibet opus bonum censeatur Sacrificium. Sed confundit eos Scriptura variis locis eviderenter opponens Sacrificium aliis bonis operibus, *1. Reg. 15. Melior est obedientia, quàm victima. Osee 6. Misericordiam volo, & non Sacrificium. Psal. 50. Si voluisses sacrificium, dedissem utique.* Et per totum librum Levitici ac Numerorum & alibi sæpissimè sumitur Sacrificium pro speciali actione seu ceremoniâ colendi Deum; & quidem pro ceremoniâ exigente rem aliquam sensibilem, quæ immoletur Deo tamquam victima. Unde *Isaac dicebat patri suo Genes. 22. Ecce ignis & ligna, ubi est victima holocausti.* Et ad *Heb. 8.* Apostolus dixit: *Omnis Pontifex ad offerendum munera & hostias constituitur: unde necesse est & hunc habere aliquid quod offerat.* Deinde apud omnes nationes vox *Sacrificium* prolata sine addito, significat specialem Dei cultum: quilibet enim legens apud quemcumque Scriptorem, quòd aliquis sacrificaverit,

2. *Hinc acceptioni obloquentes Sæculari refutantur.*

non apprehendit eum jejunasse aut dedisse eleemosynam, sed specialem aliquem cultum Deo exhibuisse. Præterea perfecta Ecclesiæ traditio solum novit unum Sacrificium Christianorum, quod juxta *Augustinum lib. 3. de Bapt. cap. ult. & alibi succedit omnibus veterum Sacrificiis*. Et ut ait *Leo Papa serm. 8. de Passione Domini: Nunc carnalium Sacrificiorum varietate cessante, omnes differentias hostiarum una corporis & sanguinis tui implet oblatio*. Accedit, quod Sacrificium & sacerdotium, item Sacrificium & altare sint relativa: non omnino autem opus bonum exigit proprie dictum altare, aut in operante proprie dictum sacerdotium, quod in veteri lege paucis personis, similiter in evangelica, convenit. Quare non sunt probanda varia, quæ *Michael Baius* de hac re scripsit in *Libro de Sacrificio præter seu contra stylum usitatum Doctorum Catholicorum, signanter cap. 6. ubi inter alia ait: Igitur ipsa Eucharistia confessio non ideo à fidelibus peculiariter nomine Sacrificii prædicatur, quod inter Sacramenta sola Sacrificium sit, sed quia inter omnia Sacrificia sic eminet, ut nomen aliis commune veluti proprium sibi vendicare mereatur*.

3.
Definitur
& explicatur
Sacrificium proprie
dictum,
Estq; Oblatio
externa.

Legitimè
instituta

Victima sensibilibus.

4.
Quæ immutanda
est.

Sacrificium proprie dictum describi potest, Oblatio externa legitime instituta, quæ res aliqua sensibilis immutatur per ministrum legitimum in protestationem supremi Dei domini. Nam in primis omne Sacrificium est quædam oblatio externa; quamvis non è contra, ut patet in decimis, primitiis, primogenitis &c. quæ olim offerebantur, non tamen sacrificabantur. Deinde debet esse legitime instituta; uti & alia signa communia instituuntur per publicam seu legitimam auctoritatem. Et hanc quidem Deus sibi reservavit in veteri Testamento, in quo determinata sacrificia eorumque ritus Hebræis præscripsit: similiter in novo Testamento, instituendo per semetipsum unicum Sacrificium, quo coli vellet. Divina tamen reservatione seclusa, posset publica ejusmodi oblationem ac rem sacrificandam determinare, uti ad eam spectat signa communia instituire. Tertio res, quæ offertur, debet esse sensibilis: Sacrificium enim est cultus externus, quo protestamur summum Dei dominium in omnes res, & in vitam ac mortem; idque non solum coram Deo, sed etiam coram hominibus, quibuscum communicamus tantum in externis ac sensibilibus rebus.

Quarto debet res ista immutari: quandoquidem per Sacrificium protestemur Deum habere dominium in vitam & mortem; sic ut pro libitu possit omnia immutare; hoc autem accommodatiùs fieri non potest, quam per alicujus rei immutationem realem. Sic in omnibus retrò institutis Sacrificiis, res oblata semper, saltem ex parte, immutabatur: ut patet in

oblationibus pecudum, quæ occidebantur & reliquis veteris legis. Cum autem rei destructæ succedat nova, si hæc erat dignior, seu si Deus per illam magis intendere honoraret, Sacrificium sic hostia illius præcipue consistebat in re producta. Sic in oblatione thuris potius sacrificabatur suffitus, in quem thus per concremationem convertitur, quam ipsum thus. Similiter in Sacrificio Eucharistico, sacrificatur Christus per conversionem panis & vini in ipsum. Si verò Deus intendere magis honorari re quæ destruitur, utpote perferri, Sacrificium consistebat in actione quatenus destructivâ rei, quæ tunc censebatur hostia Sacrificii, ut contingebat in occasione animalium. Neque putandum est hanc conditionem deesse Sacrificio Melchisedech: etsi enim Scriptura non referat, eum circa panem & vinum, quæ sacrificavit, fecisse aliquam immutationem: potuit tamen facile aliquam partem panis, more victimarum pacificarum, adussisse, vel certe comminuisse, partemque vini effudisse; præsertim cum ex Scriptura constet, eum verè ibi sacrificasse, nec intendat isto loco referre modum, quo oblatio illa facta est.

Quinto debet immutatio fieri per ministrum legitimum: quia sicut quælibet actio naturalis requirit suam proportionatam causam, sic etiam actio moralis. Et quamquam fortè ad essentialem rationem Sacrificii non requiratur minister specialiter à reliquis deputatus, tamen convenientius est, ut aliquis ad hoc specialiter deputetur: cum Sacrificium sit extraordinarius Dei cultus, nomine communitatis illi exhibendus; cuius proinde administrationem non decet cuilibet permitti. Unde in lege tam Mosaica quam Evangelica non offeruntur Sacrificia, nisi à ministris ad hoc specialiter deputatis. Quales pro Sacrificio agni paschalis erant patresfamilias. Et qui sic tali deputazione offerre tentarunt, divinitus sunt puniti, ut patet in *Osia rege 2. Paralipomeno 26. & Saule 1. Reg. 13*. Immo etiam apud Ethnicos quidam specialiter deputabantur huic muneri, & in lege naturæ fuisse deputatos, colligitur ex *Genes. 14.* ubi pro ratione, cui Melchisedech Rex Salem præfuit panem & vinum illa offerendo in Sacrificium, allegatur: *Erat enim Sacerdos Dei altissimi*. Quamvis non constet, quinam præcisè in illa lege erant Sacerdotes. Secundum plebrosque autem tales erant primogeniti & principes familiarum. Unde *Job 1.* legitur ipse obtulisse holocausta. Præter quos videntur aliqui alii ex divino instinctu sacrificasse, ut *Abel & Jacob*.

Denique debet actio hæc fieri in protestationem summi Dei domini: si enim fiat sub alio motivo formali, deest finis intrin-

intrinsicus, & ratio specificativa Sacrificii.

Ex quibus patet I. accensionem candelarum, incensionem thuris, & similia, quae fiunt in Ecclesia, non esse Sacrificia: quia non fiunt à ministris in nova Lege deputatis, saltem tamquam talibus; cum hi tantum sint deputati ad offerendum Sacrificium incruentum. Deinde etsi fiant ad honorem Dei aut Sanctorum, vel ob alias mysticas significaciones, non tamen in protestationem summi Dei dominii.

Patet II. Sacrificium essentialiter consistere in ratione signi protestativi supremæ Dei potestatis in omnes res. Præterea verò nulla alia significatio requiritur; etsi possit adesse: cum Sacrificia Mosaica, & Sacrificium incruentum novæ Legis significant insuper Sacrificium cruentum à Christo in ara crucis oblatum. Immo appareat omne Sacrificium vero Deo post lapsum Adæ oblatum fuisse signum ejusdem cruenti Sacrificii.

Sacrificium porò variè dividi potest. Primo ratione materiae. Et sic erant triplicia in Lege veteri, scilicet oblatio animalium (quæ victimæ & hostiæ dicebantur, juxta Nonnullos etymologià à victis hostibus desumptâ) puta ovium, caprarum, hædorum, boum, vitulorum, columbarum, passerum & turturum. Et hæc offerebantur maceratione & combustione. Deinde oblatio fructuum terræ solidorum, quæ immolatio dicebatur, & fiebat combustione seu aditione aut fractione. Sic panis in frusta dissecabatur; similia, sartagine, clibano vel craticulâ coquebatur; sal urebatur, thus adolebatur, manipulus spicarum virentium torrebatur, triticum conterebatur. Denique oblatio liquidorum: quæ libatio seu libamen dicebatur, & fiebat effusione liquoris, puta sanguinis, vini, olei vel aquæ.

Secundò dividi potest ratione formæ ac finis. Et sic etiam triplex erat Sacrificium in lege veteri. Primum, idque perfectissimum, erat holocaustum, in quo tota res oblata destruebatur seu comburebatur, ut nihil inde cederet in usum humanos. Secundum, Sacrificium pro peccato, quod partim cremabatur, partim cedebat in usum Sacerdotum, qui in atrio templi ex eo vescebantur. Tertium, hostia pacifica, scilicet ad impetranda nova beneficia, vel ad agendum gratias pro acceptis. Et hujus una pars comburebatur ad honorem Dei, altera cedebat in usum Sacerdotum, tertia in usum ipsorum offerentium.

Huic divisioni affinis est illa, quæ Sacrificium dividitur in latreuticum, quod offertur totum ad Deum colendum, nostramque servitatem testandam (quod fit potissimum holocausto) Eucharisticum, quod fit in gratiarum actionem pro beneficiis acceptis, imperatorium, quod fit pro bene-

ficiis accipiendis (utrumque hoc membrum in veteri Lege dicebatur hostia pacifica, & propitiatorium, quod offertur pro peccatis, & pro peccatorum poenis ac flagellis avertendis. Et hoc coincidit cum Sacrificio pro peccato.

Possset præterea dividi Sacrificium ex parte temporis, quo debet offerri. Et sic in Lege veteri Sacrificium agni Paschalis erat offerendum singulis annis, primo anni mense, die 14. mensis ad vespèram. Juge Sacrificium debebat offerri quotidie, duo scilicet agni anniculi & immaculati, unus manè, & alter vespèrè, in holocaustum, & pariter similia conspersa oleo, & vinum pro libamine. Quæ oblatio ob hoc ipsum vocabatur juge Sacrificium vel holocaustum sempiternum. Aliq enim Sacrificia in aliis solemnitatibus offerri debebant scilicet in sabbatis, neomeniis, solemnitate azymorum, Pentecoste, festo Tubarum, expiationis, tabernaculorum, seu scenopegia, festo cœtus atque collectæ.

Denique dividi potest Sacrificium ratione temporis, quo institutum est, scilicet in lege naturæ, in lege mosaica, denique in evangelicâ. Et quidem hoc loco non est inquirendum de Sacrificio cruento, in quo Christus semetipsum obtulit in ara crucis pro peccatis totius mundi: sed de alio Sacrificio incruento, quod scilicet in Ecclesia Christi jugiter à Sacerdotibus novi Testamenti offerendum sit, complectens in se eminenter legalium differentias hostiarum. De quo fit

QUÆSTIO II.

An in Lege nova detur Sacrificium propriè dictum?

RESPONSIO affirmativa est fide certissima: quam contra Hæreticos recentiores definit Tridèntinum sess. 22. can. 1. & pulcherrè docet c. 1. his verbis: *Etsi semel se ipsum in ara crucis, morte intercedente, Deo Patri etiam oblaturus erat, ut aeternam illi redemptionem operaretur: quia tamen per mortem Sacerdotum ejus extinguendum non erat, in cena novissima, quâ nocte tradebatur, ut dilectæ Sponsæ suæ Ecclesiæ visibile, sicut hominum natura exigit, relinqueret Sacrificium, quo cruentum illud semel in cruce peragendum, representaretur, ejusque memoria in finem usque sæculi permaneret, atque illius salutaris virtus in remissionem eorum, quæ à nobis quotidie committuntur, peccatorum applicaretur; Sacerdotem secundum ordinem Melchisedech se in æternum constitutum declarans, Corpus & Sanguinem suum sub speciebus panis & vini Deo patri obtulit; ac sub eandem rerum symbolis Apostolis, quos iuncti novi Testamenti Sacerdotes constituerebat, ut sumerent, tradidit; & eisdem, eorumque in Sacerdotio successoribus, ut offerrent, præcepit per hæc verba:*

Ecce

9. Tertio ex parte temporis, quo offerendum est.

10. Quarto ex parte temporis seu status pro quo institutum est.

11. Datur in lege nova Sacrificium propriè dictum.